

I. Загальні особливості функціонування системи захисту населення від надзвичайних ситуацій у 2009 році

У 2009 році, як і в попередні роки, центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підпорядкованими їм силами і засобами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності через здійснення (в межах компетенції) комплексу правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, запобігання та реагування на надзвичайні ситуації різного характеру, безпосередній захист населення, матеріальних і культурних цінностей та доквілля від негативних уражаючих чинників різного походження забезпечувалось конституційне право громадян України на безпечне для життя і здоров'я доквілля.

Загальні завдання та основні напрямки роботи у сфері природно-техногенної безпеки визначались законодавством з питань цивільного захисту, промислової безпеки та охорони праці, охорони навколишнього природного середовища, охорони здоров'я, законодавством у сфері національної безпеки та оборони.

У звітному році основними пріоритетами державної політики щодо підтримання безпечного доквілля в умовах подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та необхідності забезпечення поступального розвитку країни було забезпечення безпеки життєдіяльності населення та швидкого реагування на природні та техногенні катастрофи, підвищення рівня захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, збереження біо- та ландшафтного різноманіття, формування екомережі і впровадження екологічно збалансованої системи використання природних ресурсів, досягнення високого рівня розвитку системи збереження життя та здоров'я працівників у процесі трудової діяльності.

Подальше удосконалення єдиної системи цивільного захисту та створення ефективних сил цивільного захисту для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій та досягнення гарантованого рівня захисту населення і територій від їх наслідків виконувалось згідно з основними положеннями Державної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту на 2009-2013 роки та Плану основних заходів цивільного захисту на 2009 рік.

У 2009 році населення, об'єкти господарювання та територія України, як і в попередні роки, перебували під значним негативним впливом уражаючих чинників природного та техногенного походження, які призводили до виникнення надзвичайних ситуацій і небезпечних подій, загибелі людей на виробництві і в побуті, погіршення умов життєдіяльності населення, забруднення навколишнього природного середовища, значних економічних збитків.

Масштаби та особливості негативної дії

небезпечних факторів у природній сфері визначались природними особливостями території України, несприятливими наслідками глобальних змін клімату, недотриманням норм і правил безпечного провадження господарської діяльності. У техногенній сфері рівень безпеки посилювався високим рівнем фізичного та морального зносу основних засобів, обмеженим фінансуванням заходів безпеки, недостатнім матеріально-технічним оснащенням органів управління та сил реагування на надзвичайні ситуації, недосконалістю застосовуваних технологічних процесів багатьох галузей промисловості, недостатніми можливостями держави у сфері розвитку і реконструкції виробничого потенціалу з дотриманням сучасних вимог безпеки, які значно зменшились в умовах фінансово-економічної кризи.

Основними чинниками фізичного походження, що призводили до виникнення природних надзвичайних ситуацій та катастроф у 2009 році, залишались стихійні гідрометеорологічні явища та небезпечні геологічні процеси.

У 2009 році, порівняно з 2008 роком, на території України було зафіксовано більше небезпечних та стихійних гідрометеорологічних явищ, а також випадків різкої зміни погоди, зокрема виникло 2343 небезпечних метеорологічних явищ, 189 стихійних метеоявищ та 63 різких змін погодних умов. Особливістю року було суттєве збільшення кількості надзвичайних ситуацій гідрометеорологічного характеру регіонального рівня протягом весняного, літнього та осіннього періодів.

Пожежонебезпечний період 2009 року розпочався раніше ніж звичайно. Уже в березні пожежі виникли в лісонасадженнях південних та східних областей та АР Крим. Двічі протягом пожежонебезпечного періоду спостерігалися тривалі періоди сухої погоди, з низькою вологістю повітря, високим температурним фоном та вітрами, що зумовлювало встановлення в лісових масивах високої (4 класу) та надзвичайної (5 класу) пожежної безпеки.

Продовжувалася активізація екзогенних геологічних процесів, з них найбільш небезпечними для життєдіяльності населення та об'єктів економіки, як і в попередні роки, залишались зсуви, абразія, карстові процеси та підтоплення земель і населених пунктів. Небезпека значно зростала у місцях розташування об'єктів, що створюють сприятливі умови для активізації процесів та виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження. До них належать гірничо-видобувні та переробні підприємства, меліоративні системи, промислово-міські агломерації, автомобільні дороги, залізничні колії, нафто- та газопроводи тощо.

У районах ведення гірничих робіт та інтенсивного техногенного навантаження у 2009 році продовжувався розвиток техногенного карсту, і особливого розвитку процес

карстоутворення набув у районах видобутку солевих корисних копалин (Калуське, Солотвинське, Стебницьке). Найбільш загрозливою ситуація склалася у м. Калущі та селах Кропивник і Сівка-Калуська Калуського району Івано-Франківської області, які були оголошені зоною надзвичайної екологічної ситуації внаслідок негативного впливу на довкілля хвостосховищ, відвалів, акумулюючих ємностей та виникнення шахтних порожнин, що утворилися в результаті господарської діяльності хімічних підприємств.

Серед чинників надзвичайних ситуацій біологічного походження залишався високий рівень захворюваності на інфекційні хвороби. З початку 2009 року загальна захворюваність на інфекційні хвороби в Україні зросла в цілому на 14,5% за рахунок зростання захворюваності на гострі респіраторні вірусні інфекції в осінньо-зимовий період. Протягом року зареєстровано 9 млн. 525 тис. випадків звернень за медичною допомогою у зв'язку з інфекційними хворобами по 46 нозологічних формах (близько 20 тис. осіб на 100 тис. населення). Із загальної кількості таких звернень 9279 тис. випадків припадають на грип та гострі респіраторні вірусні інфекції, або 97,4 % у загальній структурі захворюваності. При цьому захворювання на грип становило 621,21 тис. випадків, що менше порівняно з 2008 роком на 9,4%.

Залишається дуже небезпечною ситуація із поширеністю ВІЛ-інфекції. За період епідагляду (1987-2009рр.) серед громадян України офіційно зареєстровано близько 160 тис. ВІЛ-інфікованих громадян України, у т.ч. 34 тис. хворих на СНІД. Померло від захворювань, зумовлених СНІДом, 16 тис. хворих.

Кількість вперше зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції з 1999 року зростає щороку на 5-7%. У 2009 році в країні зареєстровано 12552 нових випадки ВІЛ-інфекції серед громадян України. Внаслідок хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини, померло 5171 особа.

Високий розвиток технічно складного виробництва України, великий обсяг транспортування, зберігання й використання небезпечних (шкідливих) речовин, матеріалів та виробів, значне накопичення відходів виробництва та життєдіяльності, інші техногенні фактори в умовах складної фінансово-економічної ситуації в країні суттєво впливали на рівень загрози виникнення техногенних надзвичайних ситуацій.

Серед основних факторів, що могли ініціювати або посилити негативний вплив аварій, вибухів, забруднення навколишнього середовища та інших надзвичайних ситуацій техногенного характеру в звітному році необхідно відмітити функціонування ядерних установок, джерел іонізуючого випромінювання та наявність радіоактивних відходів, які формували радіаційну загрозу.

На майданчиках атомних електростанцій, об'єкті "Укриття" Чорнобильської АЕС, в зоні відчуження, на пунктах захоронення відходів дезактивації та сховищах спецкомбінатів знаходилось 2724,67 тис.

куб.м твердих радіоактивних відходів. На об'єкті "Укриття" знаходилося майже 28 тис. тонн низько та середньоактивних твердих радіоактивних відходів загальною активністю 7,3о1012Бк та майже 400 кг високоактивних твердих радіоактивних відходів активністю 1,45о1012Бк.

Функціонували більше 900 водосховищ, які мають об'єм води 1 млн. куб.м і більше, хвостосховища, накопичувачі та шламонакопичувачі великих підприємств. У 2009 році зберігалася несприятлива ситуація у сфері поводження з відходами внаслідок великих обсягів їх утворення. Дуже гострою залишалась проблема належного поводження з твердими побутовими відходами, яких щороку утворюється близько 46 млн. куб. м, що захоронюються на 4,5 тис. сміттєзвалищах і полігонах, загальною площею майже 7,6 тис. гектарів.

На території України знаходиться понад 1,3 тис. об'єктів господарювання, на яких зберігається або використовується у виробничій діяльності більше 440 тис. тонн небезпечних хімічних речовин, у тому числі близько 8 тис. т хлору та 214 тис. тонн аміаку. Усього в зонах можливого хімічного зараження мешкає понад 12,0 млн. осіб (близько 26% населення країни).

Гострою залишалась проблема зберігання токсичних компонентів ракетного палива у кількості більше 16,5 тис. тонн. На більшості об'єктів його зберігання строк експлуатації спеціальних резервуарів вичерпано, а отже, виникає безпосередня загроза життю і здоров'ю населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища.

Протягом року функціонувало понад 1,5 тис. вибухо- та пожежонебезпечних об'єктів, на яких зосереджується близько 13 млн. т вибухопожежонебезпечних речовин.

На арсеналах, базах і складах Збройних Сил, що дислоковані по всій території України, зберігались близько 2,5 млн. тонн звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання.

У комплексі водозахисних споруд країни, що складається із 3,7 тис. км дамб, 1,2 тис. км берегоукріплень, понад 600 насосних та компресорних станцій для перекачування надлишків води, через брак коштів на експлуатацію втрачається надійність і виникає загроза виникнення надзвичайних ситуацій. У зоні впливу каскаду дніпровських водосховищ захищено від підтоплення і затоплення 24 масиви, які охоплюють 190 тис. гектарів земель, 150 населених пунктів та 700 промислових підприємств, на яких влаштовані захисні дамби, осушувальна мережа та перекачувальні насосні станції.

Основними факторами виникнення надзвичайних ситуацій на транспорті залишались розгалужена транспортна система, збільшення транспортних засобів, незадовільний стан будівель і спеціальних та інженерних споруд різних видів транспорту. Незадовільним є транспортно-експлуатаційний стан автодоріг: 51,1 % не

відповідає вимогам за рівністю, 39,2 % - за міцністю. Морські порти України за якісними, технічними характеристиками, такими як глибина, засоби перевантаження і зберігання, технічний стан причалів і устаткування, рівень автоматизації та комп'ютеризації, залишилися на рівні кінця 80-х - початку 90-х років минулого століття.

Складною залишалась ситуація на системах життєзабезпечення. Кожен третій житловий будинок потребує капітального ремонту. В аварійному стані перебуває більше третини водопровідно-каналізаційних та теплових мереж, понад 20 відсотків мостів та шляхопроводів. На підприємствах комунальної теплоенергетики налічується понад 29 тис. котелень, технічний стан яких є критичним. Більш 23 відсотків котлів експлуатуються понад 20 років. До ветхих та аварійних належать близько 15 відсотків теплових мереж і понад 29 відсотків теплових пунктів.

Потребують заміни 87 відсотків рухомого складу міського електричного транспорту, 70 відсотків автотранспорту, який використовується у сфері благоустрою, близько 40 відсотків насосного обладнання та котлів, понад 20 тисяч ліфтів тощо.

Протягом 2009 року в Україні виникло 264 класифікованих надзвичайних ситуацій техногенного, природного та соціально-політичного характеру. Усього внаслідок цих надзвичайних ситуацій загинуло 356 осіб (з них 43 дитини) та 1511 осіб постраждали (з них 444 дитини). Порівняно з 2008 роком загальна кількість надзвичайних ситуацій зменшилася на 15,4%. У 2009 році простежувалась тенденція до зменшення кількості надзвичайних ситуацій, пов'язаних із пожежами, та тяжких надзвичайних ситуацій на транспорті і, як наслідок, зменшення кількості загиблих людей.

Збільшення кількості постраждалих порівняно з 2008 роком сталося внаслідок зростання їх кількості в надзвичайних ситуаціях медико-біологічного характеру, а саме в надзвичайних ситуаціях, пов'язаних з інфекційними захворюваннями та отруєнням людей (переважно внаслідок вживання неякісних продуктів харчування). Так у 2009 році внаслідок таких надзвичайних ситуацій постраждало 1132 особи проти 662 у 2008 році.

Серед надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, як і в попередні роки, найбільше виникало надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру, пожеж (у т.ч. і в природних екосистемах), надзвичайних ситуацій на транспорті та системах життєзабезпечення.

Сума завданих надзвичайними ситуаціями матеріальних збитків становить близько 500 млн. грн., що значно менше ніж у 2008 році, коли основну частку збитків (понад 4,8 млрд. грн.) склали втрати від літнього паводка у західних областях України. У звітному році найбільших збитків завдано надзвичайними ситуаціями гідрометеорологічного характеру та надзвичайними ситуаціями, пов'язаними із пожежами в природних екосистемах.

Протягом 2009 року на об'єктах та в населених пунктах України виникло 48998 пожеж, що на 5,4% більше, ніж у 2008 році. Внаслідок пожеж загинуло 3183 особи (на 17,9% менше ніж у 2008 році), з них 66 дітей. Економічні втрати від пожеж склали понад 1,5 млрд. гривень. Щодня в Україні, в середньому, виникало 134 пожежі, економічні втрати від яких складали 4,3 млн. гривень. Однією пожежею державі наносились прямі збитки на суму 9,9 тис. гривень. Кожного дня внаслідок пожеж, у середньому, гинуло 9 і отримувало травми 5 осіб.

Порівняно з 2008 роком покращилась динаміка дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків, але ситуація в цілому продовжує залишатись напруженою. Протягом 2009 року в Україні зареєстровано 37038 ДТП із постраждалими, у яких загинуло 5332 і травмовано 45676 учасників дорожнього руху, що за всіма показниками на понад 27,8% менше порівняно з 2008 роком. У середньому за добу в автопригодах гинуло 14 осіб та зазнавали тілесних ушкоджень 125 учасників дорожнього руху. Майже кожні 14 хвилин траплялася ДТП з потерпілими.

Аналіз стану промислової безпеки показав, що в Україні у 2009 році загальна кількість нещасних випадків на виробництві зменшилась на 24 відсотки, або майже на 4 тис. випадків (на підприємствах травмовано 12 тис. 370 осіб проти 16 тис. 211 в 2008 році). Кількість нещасних випадків із смертельними наслідками зменшилася на 33 відсотки, або на 338 випадків порівняно з аналогічним періодом 2008 року (загинуло 675 осіб проти 1013). Основним фактором, який призвів до зменшення травматизму, стало скорочення обсягів промислового виробництва в країні.

За даними Держкомстату, у 2009 році в Україні смертність населення від зовнішніх причин у побуті склала 47 тис. 782 особи, що, порівняно з 2008 роком, менше на 21 відсоток (60 тис. 516 осіб у 2008 році). Аналіз даних показує, що основними зовнішніми причинами смертності населення від зовнішніх причин у побуті в звітному році були навмисне самоушкодження, ушкодження з невизначеним наміром, випадкове отруєння та дія алкоголю, дія природних факторів, утоплення та занурення у воду.

Складним залишався стан навколишнього природного середовища.

З урахуванням кількісних та якісних характеристик існуючих загроз, загального рівня техногенної та природної безпеки і реальних можливостей системи реагування на надзвичайні ситуації в 2009 році проведено комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня природно-техногенної безпеки країни.

Для удосконалення державного управління в цій сфері зусилля органів влади зосереджувались на впорядкуванні нормативно-правової бази та оптимізації внутрішньої структури органів управління.

Продовжувалось удосконалення діяльності державних, комунальних, аварійно-рятувальних

служб громадських організацій та об'єктових аварійно-рятувальних служб.

Органами та підрозділами Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС забезпечувалось реагування на більшість класифікованих надзвичайних ситуацій.

Органами управління та підрозділами цивільного захисту забезпечено оперативне реагування на всі надзвичайні ситуації. Врятовано життя 5 тис. 607 осіб та матеріальних цінностей на суму близько 2 млрд. гривень.

Розпочато планове очищення території урочища "Товсте" (с. Фурси Білоцерківського району Київської області). Проведено суцільне очищення від вибухонебезпечних предметів 26 га території, виявлено і знищено більше 3 тис. одиниць вибухонебезпечних предметів.

Продовжувались роботи щодо організаційного удосконалення систем авіаційного забезпечення пошукових та аварійно-рятувальних робіт, пошуку та рятування на морі та інших водних об'єктах, безпеки туризму в Криму та Карпатах, воєнізованої гірничорятувальної (аварійно-рятувальної) служби. Державна спеціальна (воєнізована) гірничорятувальна (аварійно-рятувальна) служба МНС України у 2009 році забезпечила постійним та обов'язковим обслуговуванням 377 підприємств і територій, у складі яких функціонують 1190 потенційно небезпечних об'єктів і окремих територій. Протягом 2009 року особовим складом оперативних підрозділів формувань служби ліквідовано наслідки 243 аварій, надзвичайних ситуацій та подій і нещасних випадків. На туристичних маршрутах України врятовано життя 1303 осіб, з яких 523 отримали першу медичну допомогу.

Велась робота щодо забезпечення обов'язкового обслуговування аварійно-рятувальними службами небезпечних об'єктів господарства та окремих територій. Здійснювались заходи щодо забезпеченню належного функціонування підрозділів місцевої пожежної охорони. Протягом року продовжилось удосконалення підготовки та атестації сил і ліцензування засобів, що беруть участь у ліквідації аварійних ситуацій, у тому числі на потенційно небезпечних об'єктах промисловості, та забезпечувалось розроблення новітніх зразків техніки й обладнання і оснащення ними аварійно-рятувальних формувань.

У 2009 році підрозділами Державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості із зон аварій евакуйовано 8 тис. 320 осіб, ліквідовано 58 аварій і 54 аварійних ситуації.

У сфері удосконалення практичних заходів захисту населення від надзвичайних ситуацій здійснювалось уточнення планів та забезпечення постійної готовності сил і засобів до евакуації населення, яке проживає у зонах можливих аварій і катастроф техногенного та природного характеру, при виникненні безпосередньої загрози життю та заподіянні шкоди здоров'ю людей. Значна

увага приділялась забезпеченню безперервного функціонування та експлуатаційно-технічного обслуговування систем оповіщення усіх рівнів.

Продовжувались роботи щодо модернізації вузлів зв'язку органів управління МНС та сил цивільного захисту, обладнання робочих місць диспетчерських служб МНС на базі телефонного номера 101 необхідними сучасними телекомунікаційними та інформаційно-програмними засобами з наступним створенням програмно-технічних комплексів Служби 112.

Постійно проводився ремонт обладнання та систем протипожежного захисту, особливо на об'єктах з масовим перебуванням людей та в будинках підвищеної поверховості.

Знешкоджувались вибухонебезпечні предмети часів минулих війн та не придатні до використання сучасні боєприпаси. Піротехніками МНС України знешкоджено 52 тис. 683 вибухонебезпечних предмети часів минулих війн, з них 510 авіаційних бомб.

Запроваджувались необхідні протиепідемічні заходи з метою недопущення виникнення інфекційних захворювань. У 2009 році Держсанепідслужбою України проведено 514 тис. обстежень об'єктів підвищеного епідризику, 775 тис. досліджень проб харчових продуктів, питної води, об'єктів довкілля за бактеріологічними показниками, здійснено більше 38,5 тис. обстежень водопровідних споруд, проведено більше 318,76 тис. обстежень об'єктів харчової промисловості, громадського харчування, торгівлі, та проведено більше 149,1 тис. обстежень виховних, навчальних та оздоровчих закладів для дітей. Здійснювалось оперативне реагування на медико-санітарні наслідки надзвичайних ситуацій та їх мінімізація, своєчасне надання встановлених обсягів медичної допомоги постраждалому населенню, а також підтримання його санітарно-епідеміологічного благополуччя у зонах надзвичайних ситуацій. Виконувались профілактичні заходи з метою запобігання занесенню та розповсюдженню карантинних та інших особливо небезпечних захворювань через державний кордон України.

Вживались заходи щодо запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин, насамперед, у сфері поводження з відходами, пестицидами та агрохімікатами.

Виконувались заходи з подолання довгострокових наслідків Чорнобильської катастрофи.

У рамках досягнутих міжнародних домовленостей продовжувалось проектування будівництва нового безпечного конфайнменту об'єкта "Укриття" та виконання інших робіт згідно з контрактом з консорціумом "Novarka".

Продовжено роботи щодо прийняття в експлуатацію об'єктів пускового комплексу поводження з твердими радіоактивними відходами "Вектор".

Продовжувалось навчання керівників усіх рівнів з питань захисту населення і територій від

надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, зменшення масштабів їх наслідків. Протягом року підвищення кваліфікації у сфері цивільного захисту пройшли більше 104 тис. осіб.

У регіонах України впроваджувались ефективні заходи щодо завчасного проведення комплексу організаційних, інженерно-технічних та інших профілактичних робіт для запобігання найбільш вірогідним для регіону (галузі) надзвичайним ситуаціям природного і техногенного характеру. Здійснювались заходи з удосконалення системи спостережень і контролю, в тому числі із сейсмологічних, гідрогеологічних, гідрометеорологічних, технологічних та епідеміологічних питань, організація взаємодії і сталого зв'язку між суб'єктами державного моніторингу та органами управління цивільного захисту з питань оперативного отримання необхідної інформації щодо ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій та у разі їх виникнення. Розвивались системи моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій, взаємодії систем спостереження і контролю за станом потенційно небезпечних об'єктів і територій.

Здійснювався на необхідному рівні державний нагляд у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, цивільної оборони, діяльності аварійно-рятувальних служб, пожежної безпеки, промислової безпеки та охорони праці, проводилась робота з профілактики невинного травматизму, особливо дитячого.

Протягом 2009 року органами державного пожежного нагляду було здійснено 232781 планову перевірку протипожежного стану об'єктів суб'єктів господарювання. До адміністративної відповідальності притягнуто більше 135 тис. осіб, на яких накладено адміністративних штрафів на загальну суму понад 5,6 млн. гривень. Призупинено експлуатацію 438543 об'єктів, будівель, дільниць електромережі тощо, які знаходились у пожежозагрозливому стані.

Підрозділами Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки МНС України у регіонах впродовж року здійснено 22522 комплексні інспекторські перевірки на потенційно небезпечних об'єктах. За порушення, які створюють загрозу життю та здоров'ю людей складено 905 приписів щодо тимчасового призупинення діяльності підприємств, окремих виробництв, об'єктів та транспортних засобів.

З метою підвищення рівня промислової безпеки в усіх галузях економіки України у 2009 році проводились комплексні перевірки, та оперативні обстеження підприємств. У разі загрози життю та здоров'ю працівників посадові особи Держгірпромнагляду тимчасово зупиняли експлуатацію об'єктів та виконання робіт у більш ніж 166 тис. випадках. Було притягнуто до адміністративної відповідальності 96 904 працівники, з них 23 299 керівників. Сума штрафів склала 8 млн. 74 тис. гривень.

Для забезпечення благополучної епізоотичної

ситуації здійснювався контроль за особливо небезпечними заразними хворобами тварин, в першу чергу, спільними для тварин і людей, проводився ветеринарно-санітарний контроль та нагляд за безпечністю харчових продуктів тваринного походження. Інспекторами ветеринарної медицини проведено 360 тис. перевірок підконтрольних об'єктів. Спільно з іншими контролюючими службами з початку року вилучено з обігу більше 2 тис. т. продукції тваринного походження сумнівної якості. За звітний рік, в цілому по Україні, спеціалістами ветеринарної медицини при здійсненні ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за безпечністю харчових продуктів тваринного походження, які виробляються та реалізуються в Україні, було проведено 377 млн. експертиз (партиї) відповідних досліджень. При цьому не допущено до реалізації 7,5 тис. т. небезпечної сировини та готових харчових продуктів.

З метою забезпечення безпеки на транспортно-дорожньому комплексі у 2009 році наглядовими органами транспортної галузі було здійснено 307 тис. перевірок, під час яких було виявлено 284 тис. порушень, видано понад 28,6 тис. приписів, накладено штрафів на суму понад 24 млн. гривень.

Здійснювався моніторинг за транспортуванням небезпечних вантажів залізничним транспортом. Забезпечувався надійний контроль за станом і експлуатацією гідротехнічних споруд, особливо у період проходження повені та паводків. Здійснювалось ведення реєстрів небезпечних об'єктів, удосконалювалась методологія оцінки ризику і збитку від НС техногенного характеру. Виконувались наукові дослідження з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, охорони навколишнього природного середовища, промислової безпеки та охорони праці, пожежної безпеки, страхового фонду документації, діяльності державної гідрометеорологічної служби та безпеки життєдіяльності.

Основні заходи щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій здійснювались у рамках виконання державних цільових програм.

Протягом року вдосконалювалось інформаційне забезпечення у сфері цивільного захисту шляхом впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності систем збору, обробки і доведення інформації про надзвичайні ситуації на основі сучасних інформаційних технологій. Продовжувалось створення, збереження і використання страхового фонду документації на небезпечні об'єкти та системи життєзабезпечення населення. Накопичувались матеріальні резерви усіх рівнів в обсягах, необхідних для проведення невідкладних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

У 2009 році продовжувалась активна міжнародна діяльність, спрямована на посилення співробітництва в галузі попередження, пом'якшення та ліквідації наслідків надзвичайних

ситуацій, на підвищення міжнародного авторитету країни у сфері техногенної та природної безпеки.

Здійснений аналіз ходу виконання в 2009 році комплексу заходів, спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій різного характеру і підвищення рівня техногенно-природної безпеки, показав, що основні проблемні питання в цій сфері, які потребують негайного вирішення, залишаються такими ж, як і в минулі роки:

- застарілість використовуваних технологій та низький рівень застосування прогресивних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- високий показник зношеності основних засобів об'єктів господарювання;
- свідоме ігнорування вимог безпечної життєдіяльності;
- застарілість методів та форм проведення запобіжних заходів щодо захисту населення і територій;
- невідповідність фінансового і матеріально-технічного забезпечення реальній потребі здійснення заходів цивільного захисту;
- недостатній розвиток економічних механізмів регулювання техногенно-природної безпеки;
- виснаженість та недостатність технічного оснащення органів управління та сил цивільного захисту;
- недостатнє забезпечення засобами пожежної безпеки, особливо у будинках підвищеної поверховості, та готовності місцевої пожежної охорони, яка створюється та утримується органами місцевого самоврядування;
- недостатня підготовка керівників місцевих органів виконавчої влади з питань запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

Вирішення зазначених проблемних питань мають бути пріоритетними завданнями діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади в галузі техногенної та природної безпеки в найближчій перспективі.

Підготовлена Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2009 році містить детальну інформацію про розвиток природних і техногенних загроз в Україні у звітному році, аналіз їх виникнення і найбільш характерні тенденції надзвичайних ситуацій та небезпечних подій, оцінку стану сил реагування, зокрема і системи цивільного захисту загалом, пропозиції щодо впровадження заходів, спрямованих на удосконалення системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання і зменшення масштабів надзвичайних ситуацій та підвищення ефективності їх ліквідації, підвищення загального рівня природної та техногенної безпеки.